

Ruski vojaki si ogledujejo neki nacijski oklopnik, ki jim je padel v ruke v sedanji borbi proti milijonski nemški vojski pred Kavzom. Nacijsko že na stotine in stotine takih vojnih uničeval štirvovali v svojem roparskem pohodu v južni Rusiji, da ustrežejo muham sojega tirana Adolfa Hitlerja.

Sovjetska Rusija nujno potrebuje izdatneje pomoči

UKRAJINA, BELORUSIJA IN KAVKAZ
DEŽELE OGROMNIH BOGASTEV, PO
KATERIH HITLER NAJBOLJ HREPENI.
HOČE JIH NEGLEDE NA ŽRTVE

Zadnji pondeljek je prišlo v svet senzacionalno poročilo, da je bil Churchill in 19 drugih angleških ter ameriških predstavnikov štiri dni v Moskvi na posvetovanjih s Stalinom, z posvetljenci ruske armade, z Molotovom in drugimi merodajnimi člani sovjetske vlade. Namen razgovora je bil sedanji položaj in načrti za drugo fronto. Poročajo, da se je med njimi doseglo popolno soglasje.

Na velikem banketu žurnalistov zadnjeg pomlad v New Yorku, na katerem so bili predstavniki ameriške vlade in Anglije, visoki vojaški častniki iz obeh dežel, poslaniki itd., je sovjetski poslanik Maksim Litvinov prepričeval vse, kako mogočna je še nemška oborožena sila in apeliral na ameriško in angleško vlado, in na vrhovna posvetljiva obeh dežel, da naj izdatnejše posežejo v borbo. "Nam je všeč, ko čitamo, kako se sovjetski armadi v zavezniških krogih poklanjajo favoritke," je dejal Litvinov. Nato je poudaril, da bi Sovjetsko Unijo veliko bolj radostilo, ako se jih bi moglo še komu poklanjati, ker je pripravljena taka priznanja z veseljem deliti.

Nasvet za še eno fronto

Bilo je vsakemu očitno, da misli s tem ustavitev še ene zavezniške fronte v Evropi.

Litvinov ni edini sovjetski državnik, ki zavezničke želje dolgo urgirajo v agresivnost. Sovjeti vojaški atašeji v Washingtonu in Londonu skušajo prepričati zavezniške kroge, da je položaj na vzhodni fronti tako resen, da će sovjetska armada ne dobi kmalu pomoč, bo prepozno, in da zaveznički igrajo isto pogubno vlogo kakor od začetka: Namreč namesto da bi bili napeli vse svoje sile sku-

Nemški radio širi sumnje

Propaganda v zavezniških deželah za drugo fronto traja že precej mesecov. Negujejo jo posebno komunisti in pa vsi drugi, ki so za resno pomoč Sovjetski uniji. Vladini in armadni krogi v Washingtonu in Londonu so jo obljubili. A za tako podvzetje kot je invadiranje Evrope je treba priprav. Koliko daleč so dospele, je vojaška tajnost ameriškega in angleškega vrhovnega poveljstva.

Na drugi strani pa je začel polagoma naraščati dvom, da-lizevezniki sploh misijo Rusiju resno pomagati. Preveč jih je že bilo v USA in Angliji, ki so v časopisih, na shodih in tudi v zbornicah izrekli nadto, da bi se Nemčija in Rusija zbilj druga drugo do popolnega uničenja. Ali so svoje mnenje spremeniли? Marsikdo meni, da ne. Ampak tisti ljudje sami na sebi, ki so izrekali tako željo, niso toliko važni, da bi mogli odločiti, ali naj Rusija dobi pomoč ali ne. Ali pa morda so.

Ti dvomi, te spletke, namigavanja in očitki so zavezniški (Nadaljevanje na 2. strani.)

Klic indijskemu delavstvu v boj proti osišču

Odbor Ameriške delavske federacije je naslovil indijskemu delavstvu klic za pridruženje boju proti osišču. Urgira ga, da naj za enkrat pozabi krivice, ki so se mu dogodile pod angleško vlado v prošlosti, in naj skupno z ostalim demokratičnim delavstvom po svetu pomaga ugonobiti fašizem, ki je smrtni sovražnik svobodnega človeka.

"Ne glede kako upravičene so pritožbe indijskega ljudstva proti Veliki Britaniji, dejstvo estane, da je edino upanje za politično in ekonomsko neodvisnost ljudstva vseh dežel v

zmag zedinjenih narodov. Ako zmagata osišče, bo tudi ljudstvo Indije obsojeno v trajno sužnost," pravi program odbora A. F. of L. in nadaljuje:

"Ko bo vojna končana in zmagata dobljena, bo prišel čas za začrtanje novega toka k svobodi za Indijo in drugih zatirnih ljudstev."

Ameriško in angleško delavstvo priznava, da so bile v Indiji pod angleško vlado storjene velike krivice, in delavstvo obeh dežel je proti njim protestiralo in Indijcem pomagalo,

da se jih odpravi. Smatra pa, da stavke, izgredi in odrekjanje sodelovanja z Anglijo sedaj, ko je v vojni, Indiji ne more biti v korist, ne borbi za svobodo vseh dežel in narodov. Homatije v Indiji, ukinjenje njenih obratov s stavkami in podziganjem k izgredom je pomoč Japonski čeprav ji ni dana namenoma, ob enem pa povzroča zmedo v Indiji v času, ko ima Anglia polne roke naporov in bojev z osiščem vsečim po svetu.

Dobro je, da je odbor AFL delavstvu Indije obljubil pomagati v zahtevah za osvoboditev

njegove dežele, in ga ob enem pozval, da naj sedaj rajše sodeluje z zaveznički, ne pa jih ovira v njihini borbi.

Tudi sovjetske delavske unijske so na Indijo slično apelirale in komunisti ter drugi prijatelji Sovjetske Rusije v Indiji ostro obsojajo taktilko in sabotažne metode Vseindijskega konгрesa. Od zmag Anglike lahko z gotovostjo pričakuje osvoboditev Indije, ne bo pa je dobila, ako zmagata Japonska in Nemčija. To je jasno in milijone ljudi v Indiji se zaveda te resnice.

Nacijski agenti v Južni Ameriki na delu brez odmora

SPANSKA POSLANIŠTVA IN KONZULATI
GNEZDA ŠPIJONSTVA IN SPLETKE.—
VLADA ARGENTINE OSTANE "NEVTRALNA".
HIERARHIJA NAKLONJENA FAŠIZMU

Resnica obratno

Resnica je, da je Anglija ena najboljših odjemalk argentinskih pridelkov, in enako Zed. države, ki kupujejo veliko ne samo v Argentini in v Braziliji, nego v vseh drugih ameriških deželah. Ob enem jim pomagajo s posojili, s katerimi vlade krijejo svoje izdatke in finančirajo razvoj raznih domačih obratov.

Vlada strogo nastopa tudi proti nezadovoljstvu izven stranke. Prizadeva si ukrotiti vsakega "nevarnega" nezadovoljnega s terorjem, da s tem prepreči organizirano uporniško gibanje.

Nasilne metode je zelo pomnila tudi na Primorskem, v "provinci Lubiana", v Dalmaciji, Crni gori, Grčiji in Albaniji.

Argentinska vlada prepovedala vseslovanski kongres

V Argentini je bila podvzeta kampanja za sklicanje vseslovenskega kongresa, kakršen se je vrnil pred tedni za Zed. države v Detroitu. Dočim ga je vlada te dežele podprla in bila zastopana na njemu s svojimi predstavniki, ga je argentinska vlada prepovedala.

Pravi, da je to storila zato, ker je neutralna v tej vojni in ne dovoljuje nobeni struji delovati za zavezničke, niti ne v prid osišča. Drugi vzrok pa je, ker smatra kampanjo vseslovenskega kongresa za komunistično akcijo.

Argentinska vlada je edina na ameriškem kontinentu, ki je ohranila z državami osišča prijateljske odnosaje. Vlada Zed. držav ji to tako zameri, a predsednik Argentine pravi, da kar počne, je vse v interesu Argentine, ne pa kake druge dežele. Socialisti in drugi pristaši demokracije v Argentine ga dolže tajnega prijateljstva s Hitlerjem in Mussolinijem.

Japonci posiljajo nacijem kavčuk

Kakor poročajo iz Londona, je Japonska že začela začelati Nemčijo s surovinami iz svojih pridobitev v Pacifiku. Med temi surovinami je ponajveč kavčuk. Ta roba se prejkone prevaža na ladjah mimo rta Roga na koncu Južne Amerike, je povedal nekdo iz ministrstva gospodarskega bojevanja.

Gospodarski stik med osiščima pa padašema se omogoča z ladjami, ki morejo prepluti 17.000 milj dolgo vodno pot brez prestanka.

Tobin odpotoval v Anglijo

Meseca septembra se bo vršil kongres zvezne angleških strokovnih unij, na katerem bo zastopal AFL predsednik unije prevoznikov Daniel J. Tobin.

Anton Zornik na agitaciji za Proletarca v vzhodnem Ohiu dobro uspel

Joseph Snay je dostikrat pojarmal, da on na agitacijo po naselbinah tam okrog več ne utegne, in drugega tudi ni bilo, da bi ga nadomestil. Pa so na zadnji konferenci JSZ in Prosvetne matice v Bartoni sklenili povabiti tja koga izmed "zunajnih". Predlagan je bil Anton Zornik iz Herminieja, Pa., ki se je vabilu odzval in dobil — kakor bi dejal Anton Jankovich, "naročnin in 'copakov'."

Ko to pišemo, je postal Anton Zornik iz naselbin v vzhodnem Ohiu že 33 novih naročnin in 9 obnovljenih.

To je že nekaj! S svojim delom seveda ni še končal.

Ta slučaj dokazuje, da Proletarca lahko razširimo, če bi mogli dobiti agitatorje, ki bi šli zanj, kakor pravimo, "od hiše do hiše".

Tudi v par drugih krajih smo dobili v teh tednih precej novih naročnikov. In dokaj knjig smo prodali. Dosedaj smo v poletnih prejemali zanje jako malo naročil. A danes je slovenska knjiga že dragocenost! V Mariboru, Celju, v Kranju in v drugih slovenskih krajih, ki so pod naciji, so slovenske knjige že skoraj vse uničili. V Ljubljani jih Italijani še trpe, a prednost v bivših slovenskih knjigarnah je dobila italijanska knjiga.

Pišite po naš cenik knjig. Marsik slovenski književni biser bo kmalu razprodan. Požurite se, dokler se še dobre.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, III.

GLASILLO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTICNE ZVEZE

NAROCNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četr leta \$1.00.

Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopisi in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do pondeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Jugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor.....Frank Zaitz
Business Manager.....Charles Pogorelec

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Avenue CHICAGO, ILL.
Telephone: ROCKWELL 2864Upor v Indiji - njegovi vzroki
in kaj bodo posledice?

Vseindijski kongres ne bi mogel državam osišči (Japonski, Nemčiji in Italiji) ustreči z ničemer bolj kakor je s svojim ultimatom za takojšnjo neodvisnost Indije od Velike Britanije.

Posebno japonski propagandi je prišlo to kakor nalašč. Po Kitajskem in med drugimi ljudstvi v Aziji vprašuje: "Ali še verujete, da se zavezniki bore za 'stiri svobodščine'? Poglejte v Indijo!"

Sedanji položaj v Indiji je posledica zmotne politike Angležev po prejšnji svetovni vojni. Indijci so se takrat borili na strani zaveznikov in obljubljeno jim je bilo, da dobe po vojni statut dominijona. Angleška vlada jim je po vojni ponudila precej politične avtonomije. Vseindijski kongres je pogoje odklonil in zahteval popolno neodvisnost, bil pa je pripravljen v pogoj, da bi Indija ostala po svoji volji sestavni del imperija Velike Britanije.

V sedanjem vojni je Vseindijski kongres "nevtralen". Njegovi voditelji so celo izjavili, da Indije niti pred Japonci ne bodo branili, dokler bo pod Anglijo. Japonec je bilo to kaj-pada silno povšečno.

Porazi zaveznikov v Aziji angleškemu prestidžu v Indiji seveda niso koristili. Ekstremni krogi Vseindijskega kongresa so izdali oklic, da je baš sedaj, ko so zavezniki v neugodnem položaju — v defenzivi — čas za ločitev od Velike Britanije : jugodnejši.

Načelnik kitajske vlade general Kajšek je šel v Indijo, da voditelje Vseindijskega kongresa pridobi za spravo z angleško vlado. V enak namen je postal tja svojega posredovalca predsednik Roosevelt. General Kajšek jim je dokazoval, da ako Japonska zmaga, ne bo svobode za Indijo. Angležem pa je svetoval, da naj Indiji dolgočno povede, kaj nameravajo z njo. Tako je prišel tja v imenu angleške vlade bivši levičarski socialist Sir Stafford Cripps in imel z voditelji Vseindijskega kongresa in s predstavniki drugih indijskih struj mnogo posvetovanj, a kompromisa le ni mogel dosegati. Obljubil je Indiji popolno avtonomijo, a v tej vojni bi Anglija obdržala obrambo Indije. Kajti že se bi angleške bojne ladje in angleška armada umaknila iz nje, bi to odprije Japoncem vrata na stežaj. Vseindijski kongres bi sicer lahko v prav kratkem času sestavil vlado, ne mogel pa bi kar tako zgraditi armado, s katero bi branil svojo deželo.

Mohandah K. Gandhi, ki je nekak duhovni vodja Vseindijskega kongresa, tega argumenta ni hotel upoštavati. Zahteval je neodvisnost Indije od Velike Britanije v vsakem oziru. Cripps se je vrnil v London praznih rok.

V Washingtonu, Moskvi, v Angliji in na Kitajskem so vzdelen tem neuspešnim posetom upali, da Vseindijski kongres ne bo izvršil svojih pretenj. To upanje se jim ni izpolnilo. Poslovni odsek Vseindijskega kongresa je izdal na Indije proglaš za ne-nasilno nepokorščino oblastim, dokler bodo pod Angleži.

Angleška vlada se je morala odločiti ali za umik, ali pa za drastično akcijo. Poslužila se je slednja poti. Gandhi in drugi uporniški voditelji Vseindijskega kongresa so bili poslanji v zapori. Nacionalisti pa so se namesto nenasilne nepokorščine poslužili izgredov proti oblastim. Mnogo izgrednikov je bilo ubitih. Stotine jih je bilo aretiranih. Mnogokrat so izgredniki ustavili promet, pozivali delavce v stavke, pa tudi rušenja in požigi so se dogajali.

V toku so tega izredno veseli in si manjajo roke, češ, da je angleškega imperializma v Aziji konec. "Naš sen za gospodstvo nad Azijo se uresničuje," pravijo Japonski imperialisti in mezikajo v Indijo in proti Sibiriji.

Indijski nacionalisti so v tej krizi kakor Irči. Mržnje do Angležev so jih zaspeli pred resnično nevarnostjo, ki jim preti, ako zmaga osišče. Kajti ako zavladava v Indiji japonsko vojaštvo, ne bo več Vseindijskega kongresa, ne demonstracij, ne svobodnega časopisa. Indija bi prišla iz dežja pod kap.

Vzroki za vojne izginejo edino kadar jih odpravimo s socialistično uredbo.

Zmagovati v razpravah na sejah, shodih in v tisku je veliko lagje kakor na bojščih.

Vsakdo, ki hoče svet v čem resnično izboljšati, mora za svoje risbe in nauke črpati iz socialistične filozofije in socialističnega gospodarskega programa.

Fašizmu je vžgano Kajnovo znamenje v čelo. Njegovi principi so umor, nasilnost in sila. Fašistska država ne spoštuje človeka in njegovih pravic ter se brutalno vmešava v človekovo zasebno življenje. Da bi opravičili potoke krvi in vse zatiranje, ki se dogaja samo radi častilakomnosti in vladohlepnosti führerjev, izrabljajo ime boga in naroda.—Valter Rode.

Na gornji sliki je videti notranjost enega od orjaških ameriških prevoznih letal, ki morejo prevažati vojake, municijo, topove in druge vojne potrebuščine na tisoče milij daleč, ne da bi se jim bilo treba batiti podmornic. Amerika jih gradi nič koliko, a jih potrebujemo še več.

SMRT GUGLIELMA FERRERA

Bojevnik socialne pravičnosti, propovednik vzajemnosti med narodi, prijatelj Jugoslovanov

Dne 3. avgusta je v Ženevi preminul Guglielmo Ferrero, profesor ženevske univerze, ki steje med največje zgodovinarje našega časa.

Guglielmo Ferrero je napisal poleg velikega števila drugih zgodovinskih znanstvenih in književnih del, knjige: "Velicina in padec Rima", "Med dvema svetoma", "Stara in nova Evropa", "Tragedija miru", "Govori gluhcem", in trilogije diktaturah in režimu svobode: "Aventura", "Rekonstrukcija Evrope" in "Oblast". Vsa dela so izšla v vseh važnih svetovnih jezikih. Mnoga so objavljena tudi v srbohrvaščini in slovenščini. Ferrerovo delo na polju časopisja, posebno francoskega, ameriškega in južnoameriškega, je velikega važnosti, kajti skozi leta in leta je svetu odpiralo oči in mu kazalo pretečo katastrofo. V "Tragediji miru" je prvi zagledal bližajoče se stranske nesreče, usodno posledico vojne in miru. Po nastopu fašizma v Italiji je začel s pisanjem svojih člankov in knjig, v katerih je napovedoval katastrofo in tragedijo človeštva, ki se je neizbežno moral razviti iz fašizma. Zaradi tega je nastal med njim in Benitom Mussolinijem spor, ki je povzročil njegov odhod iz fašistične Italije. Leta 1930 je zapustil Italijo in se nastanil v Švici, kjer je postal profesor sodobne zgodovine na univerzi. Ves ta čas je Ferrero stal zelo aktivni novinar in kritikoval slabino in neodločno politiko zapadnih demokracij. Za časa ustanovitve Mandžukuo-a, se je nahajjal na Kitajskem. Za časa abesijske vojske se je odločno postavil na stran Abesinije in vseh onih narodov, ki se boro za neodvisnost in svobodo. Odločen nasprotnik prepohlevne londonske in pariške politike, je zahteval ne le, da demokratske velesile energično posežejo v abesijsko vojno, temveč tudi živo obsojal angleško in francosko politiko pasivnosti v meščanski vojni na Španskem. O priliku Monakovga je stal polnočna na strani Čehoslovaške in vseh malih narodov. Nezadovoljen s slabotno politiko Pariza in Londona, je prerokoval Evropi propast in vojno. V izdajstvu napram Čehoslovaški, je videl polom Evrope in vse njene politike ravnovesja in sistema društva narodov.

Guglielmo Ferrero je bil velik prijatelj Jugoslavije, prav od njenega začetka, pa do dana. V vseh svojih člankih je branil njeno neodvisnost. 1904 se je prvič srečal z velikim hrvaškim državnikom Franom Supilom, ki ga je obiskal v Turinu. Od takrat naprej je bil Guglielmo Ferrero navdušen pristaš ustavitev Jugoslavije. Prepričan je bil, da mora Avstro-ogrška monarhija razpustiti in je kot pravi Mazzinianec spoznal potrebo, da se ustvari državo južnih Slovanov. Za čas vse svetovne vojne je bila Ferrerova hiša v Florenci shajališče jugoslovanske emigracije. Redno so tja prihajali Franjo

Njegovo potegovanje za pošteno politiko miru in sodelovanja med Italijo in Jugoslavijo na Jadranskem morju, je imelo zanj hude posledice: povsod so ga napadali, bil je konfiniran, pod policijskim nadzorstvom in končno pregnan iz Italije.

Jugoslavija, Čehoslovaška in Poljska izgubljajo v Ferreru velikega prijatelja.

"Naj se omenimo, da je smrt Ferrere posebno težek udarec tudi za řeša odseka za časopise pri Jugoslavskem Informacijskem Centru v Zedinjenih državah dr. Bogdana Radico. Njegova soprga Nina Radica je edina hči velikega zgodovinarja in njegove žene Gim Lombozo, hčere slavnega učenjaka Cesare Lombozo. G. Radica je v svojem obsežnem delu "Agonija Evrope" posvetil prvi del "Razgovorom z Guglielmom Ferrerom." — JIC.

SOVJETSKA RUSIJA NUJNO POTREBUJE IZDATNEJE POMOČI

(Nadaljevanje s 1. strani.)

moradi jako opasni. Posebno, ker jih že dolgo pondarja nemški radio v vseh jezikih. Rusom na primer zatrjujejo, da jim Velika Britanija ni v stanju pomagati, in tudi če bi mogla, jim ne bi hotela. Dalje nacijski radio pripoveduje Rusom, da kar pa se Zed. držav tiče, pa oni sami vedo, kako nesmiselno bi bilo od njih pričakovati kako izdatno pomoč.

Namen je rušenje zaupanja

Kakor Nemci posudejo najboljšo oboroženo silo, tako imajo tudi mogočen propagandni in špijonski aparat. In svoje agente vse povšod. Churchill in Roosevelt sta Sovjetski Uniji zagotovila, da bodo skupno vztrajali do zmage in potem mir skupno gradili. To je bilo dobro. A novo umikanje sovjetske armade pred nacijsko vojno mašino in njeno prodiranje na bogata sovjetska oljna polja spravlja vse sovjetski obrambni sistem v nevarnost. In naravno, kadar ljudstvo v zavezniških deželah čita le o odporu, o umiku in pa nacijsko hanjanje, se mnogih loteva maločustv, čeprav jim ameriško povlojstvo zagotavlja, da pride čas, ko bomo zadostno pripravljeni za ofenzivo in tedaj bomo zmagovali.

Morda jo dobi Rusija še eno, ako Japonska udari nanjo v Sibiri. Položaj torej ni še tak, da bi mogli v zavezniških deželah kar tako upati na zmago, kar so mnogi mislili v začetku. Treba se je boriti, in dosedati je Rusija edina, ki mora prenašati skoraj vse težko Hitlerjeve medužnosti, čeprav jim ameriško povlojstvo zagotavlja, da pride čas, ko bomo zadostno pripravljeni za ofenzivo in tedaj bomo zmagovali.

A se bo spremenilo. To v Washingtonu in Londonu zatrudno verujejo. Hitler se je pripravil dolgo, Anglija le nekaj let, Zed. države pa v velikem šele od japonskega napada. To je Anglija pozabila pred leti in sedaj je prepozna! Amerika ni pozabila Filipinskih otokov, zato so Filipinci borili tako junasko na naši strani. Borili so se zase, ker so vedeli, da Zedinjene države ne preljubijo svoje dane besede. Popraviti vse je malo pozno, želimo pa, kot želi vsak iskren človek, da se to vprašanje reši brez zlih posledic in prelivanja krvi.

O Kitajski (nadaljevanje)

Predno nadaljujem, da treba par besed o glavnih cincitih kitajskih revolucionarnega gibanja. Kot sem že enkrat prej omenil, je bilo kitajsko revolucionarno gibanje bolj agrarno kot pa industrialno in to seveda radi tega, ker je bila Kitajska industrialno še nerazvita. Tujci, ki so prevladovali v mestih, niso hoteli konkurenco v svojih industrijah, dežela pa je bila silno primitivna. To revolucionarno gibanje na Kitajskem se je pa tudi razlikovalo od drugih dežel po svojem strogem nacionalnem značaju. Na čelu tega gibanja so bili ljudje, kateri je vzgojila revolucijo. Nekateri izmed njih so bili v pregnanstvu s Sun Yat-senom. Omenil bom le nekatere.

Mao Tse-tung, predsednik prve kitajske sovjetske republike in ob enem zelo zmožen vojaški poveljnik in administrator, je bil sin precej bogati staršev.

V svojem petnajstem letu je pobegnil z doma z željo, da se izobrazi. To ga je gnalo v razne kitajske mesta, kjer se je kmalu seznanil z revolucionarnim gibanjem. Z velikim naporom in v pomankanju je obiskoval šole, postal učitelj in končno urednik neke-

JOŠKO OVEN:

RAZGOVORI

Vojni vihar je končno tudi ga revolucionarnega glasila. Indijo dosegel. Kakšen bo rezultat in posledice, ne ve nihče. To pa, da ne bo dobro za Anglijo in zavezniške, je razumljivo. Japonska bo izkoristila položaj v Indiji pod gesлом: "Azija Azijatom!" Težko je obsegati Indije za ta njih korak. Kdor pozna Indijo le površno, kot kronske kolonije Anglije, s primitivno agrikulturo, čudno, Evropeju tujo religijo, in še bolj tujimi šegami in običaji, bo ugotovil z angleškimi toriji vred, da Indiji še niso zreli za samovlado. A kdor je malo več čital in se zanimal za Indijo in poznal saj majhen del njene duhovne filozofije — in njene stoletne borbe za osvobojevanje izpod tajega jarma ter izpod jarma domačih vladarjev in princev, kateri so s svojim ogromnim bogastvom vzdržavani na krmilu s pomočjo angleške krone — in kdor saj malo poznal delo Mohandas Karančchanda Gandhija, Nehruja in druge velike Indije — bo misli drugače.

Potem Lin Piao, predsednik vrle akademije kadetov. Za njegovo glavo je vladavina v Nanjingu razpisala četrto milijon dolarjev. In kljub siromaštvu revnih Kitajcev se je Lin Piao zelo malo brigal za svojo dragoceno glavo. Leta 1932 je postal poveljnik prve vrdečne armade, katera je štela okrog 20 tisoč mož. Pod njegovim vodstvom je postala ena najboljših divizij, ki je velika na građa, ki je bila razpisana za njegovo glavo, razumljiva. Lin Piao je še mlad. Še tovarnarja, je že zgodaj postal revolucionar. Leta 1927 je postal polkovnik v četrti kuomintangski armadi. Pozneje, po desnicarskem "coupl d'état" v Nanjingu, je pobegnil s svojim polkom v Nančang in se pridružil komunistom.

Rdeči Napoleon

Eden največjih karakterjev revolucionarnega gibanja na Kitajskem je brez dvoma Ču Teh. Se kot otrok je sanjal o legendarnih kitajskih junakih, katerih je polno v kitajski zgodovini in mitologiji. Rojen je bil v eni izmed najbogatejših rodbin kitajskih veleposestnikov. Bilo mu je na razpolago vse, kar more dati bogastvo in vpliv. Skozi politični vpliv družine je bil sprejet v slovito Yunansko vojaško akademijo. Leta 1912 se je Ču Teh odlikoval v boju za mlado republiko. Leta 1916, ko je Yuan Shih-kai skušal ponovno ustanoviti monarhijo, se mu je mladi Ču Teh zoperstavil in postal eden najbolj znanih upornikov.

Vsa njegova poznejša karijera je bila uspeh. Delal je, kot drugi pred njim. Njegovo mesto v administraciji mu je služilo, da je lahko nalaževel davke, ki so vplivajo na kitajsko vojaško akademijo. Leta 1922 se je Ču Teh odlikoval v boju za mlado republiko. Leta 1923 je postal vodja vladivočne vojske in preljubila na neizmerno bogat. Ne samo, da je postal kadij opija, ampak je bil eden prvih, kateri si je postavil resnični hram v prejšnjem številom žen in priležnic. Sezidal si je velikansko palačo ter je imel vse, o čemer bi človek rekel, da npravil moža srečnega — bogastvo, moč, vpliv in lepo bodočnost — vse, kar si more želeti pravi konfucijanec. Imel pa je, kakor pravi Edgar Snow — eno slabno napako. Rad je čital knjige.

In vendar, poglejte Kitajsko! Izvojevala je svojo narodno revolucijo, ne da bi posedovala veliko industrij. Imela je le primitivno agrikulturo in malo modernega vojaškega znanja. In vendar se ta dežela Kitajska bori še šesto leto proti eni največjih militarističnih sil na svetu. Zakaj?

Odgovor je jasen. Vztraja zato, ker se bori zase, za svoj narodni obstoj, kot se bore Južničani, Čehi in Rusi. Za svojo deželo, zo svojo sedajo. To je

POVESTNI DEL

IVAN VUK:

BELE NOČI

(Nadaljevanje in konec.)

Ko se mi je predstavil, je bil na njegovih ustih usmev, v očeh kraljestvo. Ni prišel ob belem dnevu, kakor tisti prvi, nego v nočeh sanjarji, poklonil se in pozdravil:

"Sreča s teboj in radost!"

Pogledal sem ga, stojecega pred menoj, nepoznanega in vprašal nezaupljivo:

"Kdo si?"

On se je priklonil vnovič in rekel prijazno, kakor človek, ki se želi seznaniti, a ne ve, če ni njegova želja nadležna in vsljiva:

"Ce sem ti nadležen, povej! Ce ti ni do mene in do mojega pozdrava, obrni se od mene."

Gledal sem v njegove sanjske oči in usmehajoče lice in vprašal že brez nezaupanja:

"Kdo si, ki me pozdravlja, kakor še nisem slišal?"

"Tvoj 'Jaz', je odgovoril.

Moje oči so obvisele na njem. Zopet se me je polastilo kakor človeka ko sliši v nepoznancu poznano ime poznanega človeka.

"Moj 'Jaz' je celo drug! Po-

znam ga."

Nasmehnil se je nepoznani.

"Moj tovarš je tisto! Moj brat!"

Pogledal sem ga in še je bil dvom v meni. Vendar mi je bilo kakor da mi je nedko pokazal sliko, ki sem jo že gledal nekdaj, a se nisem mogel spomniti kdaj in kje in če v resnici ali samo v sanjah.

"Kaj sta v meni dva 'jaza'?" sem vprašal.

"Dva!" je odgovoril kratko.

"Kako da te dosihdobje še nisem videl?"

"Nisi me hotel videti. V tebi živim od tvojega začetka in sem toliko starejši od svojega brata, tvojega poznanega 'Jaza', ki je zaživel v tebi še s prvo kremjo zavesti."

Tedaj so se mi odpadle oči.

"Mar si to ti, s katerim sem razgovarjal v urah sanja-

vih?"

Prikimal je ves zadovoljen, ko je videl, da sem ga spoznal, in prisedel k meni.

"Tisti sem!"

Veselo mi je postalno in prijetnost je objela moje ude.

"Lepo si mi pripovedoval,"

sem rekel, "le žal, da si govoril tako redko!"

"Vsakoc noč sem ti pripovedoval in vselej, ko se je kje začudil, "niti te videl."

"Moj brat, tvoj prvi 'Jaz', 'Jaz' dneva in bdenja. 'Jaz' praktičnih misli, kakor govore ljudje, je zakrival tisto, kar sem ti govoril in kazal. S svojim plaščem pozabljivosti je zagrinjal moje besede in slike, da bi jih ne videl, ko se vzdržam.

Zakaj ne ljubi on mojih besed in slik. Njegovi in moji vzhledi si nasprotujejo. No, močnejši sem od njega. Moja cesta vodi po trdih tleh zemlje, ona vodi tudi po prozornem etru, v carstva, kamor cesta mojega brata, vodeča le po trdih, zaprašenih tleh, ne more. Ne poznam in ne priznavam, kakor moj brat, časa in prostora in zato je moj svet lepši in bogatejši, srečnejši in brezgrevšen...

Lahko je meni hoditi po cestah mojega brata. Po mojih njemu ni mogče Zato me ne ljubi. Zato zagrinja pred teboj vse to, kar ti pokazem v povem v urah spanja in zamšljeno.

Načrti v njegovem življenu. Ko je mesec dni pozneje zapustil parnik, je bil popolnoma zdrav.

"Pozdravljenje, bele noči..."

Nečem suhoparnih zakonov znojnih cest, s krvjo orošenih; nečem ovenenih in umorjenih idealov, v žaloigro spremenjenih idil. Cisto hrepenjenje je moj dih, cvetje moje besede, Ni moj poljub ledens, kakor telo mrlča, nego gorak kakor grudi device..."

Taka je zgodbina tistega prvega srečanja z mojim drugim "Jazom" . . .

Bolj kakor kedaj poprej sva se pogovarjala z njim v tistih urah, ko so sanjavo šepečale bele breze. Vsakokrat, ko so se odelo v siv pajčoljan, sva sedela pod njimi in njegove zgodbe, ki so bile moje lastne, v duši prežite, so bile prečudne, nevsakdanje vsakdanje, neverjetne, neresnično resnične. Bile so plod in živiljenje mojega drugega "Jaza".

"Pozdravljenje, bele noči..."

RAZGOVORI

(Nadaljevanje z 2. strani.)

suho. Tu se je vršil največji in najtežji boj v njegovem življenu. Ko je mesec dni pozneje zapustil parnik, je bil popolnoma zdrav.

Cu Teh je bil tedaj nekako štirideset let star, v najboljšem zdravju in silnem koprnenju za revolucionarno izobrazbo. Pripravil je se malemu številu kitajskih dijakov in odšel z njimi v Nemčijo. Tu se je seznanil z mnogimi revolucionarji in zanimal resno študirati marksizem. V tem so mu največ pomagali mladi kitajski dijaki, kajti on sam je bil slab lingvist. Nemščino je komaj za silo obvladal.

Pravijo, da je bil eden najprijednjih dijakov, ki je cele noči prebil ob knjigah. Nekoč je naveljal na knjigo "Država in revolucija". Ta knjiga ga je seznanila z rusko revolucijo. Prečital je vse Leninove spise in pozneje je postal član nemške komunistične stranke. Od tu je odšel v Pariz, kjer je obiskoval solo za kitajsko dijake, kateri je ustanovil Wu Tze-hui, star kitajski revolucionar komunistične šole. Tu so mu ponovno svetovali: "Ce hočeš razumeti revolucijo, moraš v Rusijo. Cu Teh je poslušal njenih nasvetov in je odrimil v Sovjetsko Unijo, kjer je študiral na univerzi vzhodnih delavcev. Predmet je bil zanimalen marksizem s posebno aplikacijo za kitajske razmere. Učitelji so bili v večini Kitajci.

Pozneje leta 1925 se je povrnih na Kitajsko in vstopil v komunistično stranko, kateri je izročil vse svoje premoženje.

Ako je v njem volja in samozavest, seveda. Zakaj vse ceste vodijo k cilju. So take, na katerih ni nevarnosti in se cilji ponujajo. So pa ceste, na katerih je mnogo ovir in zahtevajo mnogo učenosti. Poslednje so lepše od prvih, tudi častnejše . . ." — Tako govoril moj brat, tvoj "praktičen Jaz". Z učenostjo se baha in s praktičnostjo, zato govoril tako.

Ne ljubim tiste njegove učenosti. Pretežka je. Obvini na tebi in te ne pusti, kamor te vleče hrepenjenje. Kakor težka, hladna utež obvini in te teži, Nečem tiste uteži. Lahkotu duha in misli hočem, ne polzeče po prashi cesti, vso z znojem namočeno, nego dvigajoče se kakor peruti goloba v prozoren čist zrak, med oblake, pole ne skrivnostnih bliskov in groma.

Ta slika kaže newyorikega župana La Guardia, ko jemlje prav na lahko odtisk prstov igralki Damiti, med tem ko čaka Adriana Ames (na lev), da pride ona na vrsto. V New Yorku se je uvedla prostovoljna prijava za odtisk prstov za to, da bi imelo mestne oblasti vsakogar v razvidu in v zapisaniku, če pride kdaj do zračnih napadov na to največje mesto v Ameriki. Na tisoče in tisoče Newyorčanov si je že dalo odtisniti prste v ta namen.

Zornik na agitaciji za Proletarca v vzhodnem Ohiu

Bridgeport, O. — Dne 6. avgusta je došpel v naše kraje s. Anton Zornik iz Herminije, v namenu, da obiske rojake v takojšnjih naseljih in jih povabi, da se naroča na Proletarca. Bilo je kar prav, ker tistega včeraj sem imel prost. Večino včeraj mi vzamejo seje, ali pa OCD, first aid in drugi slični opravki.

Z Zornikom nisva mudila časa. Takoj po večerji sva šla na delo. Zaradi zaposlenosti bi mu jaz ne mogel biti vodnik ves čas, pa sem mu dobil enega za naslednji dan. Ta večer sva obiskala precej rojakov in uspeha je bil boljši kot sem pričakoval.

Anton Zornik je med drugimi obiskal tudi Windsor Heights v West Virginiji, kjer živi nekaj naših rojakov. Predstavil mu jih je Frank Kolenc. Tudi tu je bila njuna pot uspešna.

Anton Zornik je med drugimi obiskal tudi Windsor Heights v West Virginiji, kjer živi nekaj naših rojakov. Predstavil mu jih je Frank Kolenc. Tudi tu je bila njuna pot uspešna.

Tudi to nam ni bilo po godu, da se uporabljam proti članom dopisnikom, s katerimi se urednik glasila ne strinjati z njimi. A o tem sem izrazil svoje mnenje že v Prosveti, kadar je bil boljši kot sem pričakoval.

Anton Zornik je med drugimi obiskal tudi Windsor Heights v West Virginiji, kjer živi nekaj naših rojakov. Predstavil mu jih je Frank Kolenc. Tudi tu je bila njuna pot uspešna.

Anton Zornik je med drugimi obiskal tudi Windsor Heights v West Virginiji, kjer živi nekaj naših rojakov. Predstavil mu jih je Frank Kolenc. Tudi tu je bila njuna pot uspešna.

Anton Zornik je med drugimi obiskal tudi Windsor Heights v West Virginiji, kjer živi nekaj naših rojakov. Predstavil mu jih je Frank Kolenc. Tudi tu je bila njuna pot uspešna.

Anton Zornik je med drugimi obiskal tudi Windsor Heights v West Virginiji, kjer živi nekaj naših rojakov. Predstavil mu jih je Frank Kolenc. Tudi tu je bila njuna pot uspešna.

Anton Zornik je med drugimi obiskal tudi Windsor Heights v West Virginiji, kjer živi nekaj naših rojakov. Predstavil mu jih je Frank Kolenc. Tudi tu je bila njuna pot uspešna.

Anton Zornik je med drugimi obiskal tudi Windsor Heights v West Virginiji, kjer živi nekaj naših rojakov. Predstavil mu jih je Frank Kolenc. Tudi tu je bila njuna pot uspešna.

Anton Zornik je med drugimi obiskal tudi Windsor Heights v West Virginiji, kjer živi nekaj naših rojakov. Predstavil mu jih je Frank Kolenc. Tudi tu je bila njuna pot uspešna.

Anton Zornik je med drugimi obiskal tudi Windsor Heights v West Virginiji, kjer živi nekaj naših rojakov. Predstavil mu jih je Frank Kolenc. Tudi tu je bila njuna pot uspešna.

Anton Zornik je med drugimi obiskal tudi Windsor Heights v West Virginiji, kjer živi nekaj naših rojakov. Predstavil mu jih je Frank Kolenc. Tudi tu je bila njuna pot uspešna.

Anton Zornik je med drugimi obiskal tudi Windsor Heights v West Virginiji, kjer živi nekaj naših rojakov. Predstavil mu jih je Frank Kolenc. Tudi tu je bila njuna pot uspešna.

Anton Zornik je med drugimi obiskal tudi Windsor Heights v West Virginiji, kjer živi nekaj naših rojakov. Predstavil mu jih je Frank Kolenc. Tudi tu je bila njuna pot uspešna.

Anton Zornik je med drugimi obiskal tudi Windsor Heights v West Virginiji, kjer živi nekaj naših rojakov. Predstavil mu jih je Frank Kolenc. Tudi tu je bila njuna pot uspešna.

Anton Zornik je med drugimi obiskal tudi Windsor Heights v West Virginiji, kjer živi nekaj naših rojakov. Predstavil mu jih je Frank Kolenc. Tudi tu je bila njuna pot uspešna.

Anton Zornik je med drugimi obiskal tudi Windsor Heights v West Virginiji, kjer živi nekaj naših rojakov. Predstavil mu jih je Frank Kolenc. Tudi tu je bila njuna pot uspešna.

Anton Zornik je med drugimi obiskal tudi Windsor Heights v West Virginiji, kjer živi nekaj naših rojakov. Predstavil mu jih je Frank Kolenc. Tudi tu je bila njuna pot uspešna.

Anton Zornik je med drugimi obiskal tudi Windsor Heights v West Virginiji, kjer živi nekaj naših rojakov. Predstavil mu jih je Frank Kolenc. Tudi tu je bila njuna pot uspešna.

Anton Zornik je med drugimi obiskal tudi Windsor Heights v West Virginiji, kjer živi nekaj naših rojakov. Predstavil mu jih je Frank Kolenc. Tudi tu je bila njuna pot uspešna.

Anton Zornik je med drugimi obiskal tudi Windsor Heights v West Virginiji, kjer živi nekaj naših rojakov. Predstavil mu jih je Frank Kolenc. Tudi tu je bila njuna pot uspešna.

Anton Zornik je med drugimi obiskal tudi Windsor Heights v West Virginiji, kjer živi nekaj naših rojakov. Predstavil mu jih je Frank Kolenc. Tudi tu je bila njuna pot uspešna.

Anton Zornik je med drugimi obiskal tudi Windsor Heights v West Virginiji, kjer živi nekaj naših rojakov. Predstavil mu jih je Frank Kolenc. Tudi tu je bila njuna pot uspešna.

Anton Zornik je med drugimi obiskal tudi Windsor Heights v West Virginiji, kjer živi nekaj naših rojakov. Predstavil mu jih je Frank Kolenc. Tudi tu je bila njuna pot uspešna.

Anton Zornik je med drugimi obiskal tudi Windsor Heights v West Virginiji, kjer živi nekaj naših rojakov. Predstavil mu jih je Frank Kolenc. Tudi tu je bila njuna pot uspešna.

Anton Zornik je med drugimi obiskal tudi Windsor Heights v West Virginiji, kjer živi nekaj naših rojakov. Predstavil mu jih je Frank Kolenc. Tudi tu je bila njuna pot uspešna.

Anton Zornik je med drugimi obiskal tudi Windsor Heights v West Virginiji, kjer živi nekaj naših rojakov. Predstavil mu jih je Frank Kolenc. Tudi tu je bila njuna pot uspešna.

Anton Zornik je med drugimi obiskal tudi Windsor Heights v West Virginiji, kjer živi nekaj naših rojakov. Predstavil mu jih je Frank Kolenc. Tudi tu je bila njuna pot uspešna.

Anton Zornik je med drugimi obiskal tudi Windsor Heights v West Virginiji, kjer živi nekaj naših rojakov. Predstavil mu jih je Frank Kolenc. Tudi tu je bila njuna pot uspešna.

Anton Zornik je med drugimi obiskal tudi Windsor Heights v West Virginiji, kjer živi nekaj naših rojakov. Predstavil mu jih je Frank Kolenc. Tudi tu je bila njuna pot uspešna.

Anton Zornik je med drugimi obiskal tudi Windsor Heights v West Virginiji, kjer živi nekaj naših rojakov. Predstavil mu jih je Frank Kolenc. Tudi tu je bila njuna pot uspešna.

Anton Zornik je med drugimi obiskal tudi Windsor Heights v West Virginiji, kjer živi nekaj naših rojakov. Predstavil mu jih je Frank Kolenc. Tudi tu je bila njuna pot uspešna.

Anton Zornik je med drugimi obiskal tudi Windsor Heights v West Virginiji, kjer živi nekaj naših rojakov. Predstavil mu jih je Frank Kolenc. Tudi tu je bila njuna pot uspešna.

Anton Zornik je med drugimi obiskal tudi Windsor Heights v West Virginiji, kjer živi nekaj naših rojakov. Predstavil mu jih je Frank Kolenc. Tudi tu je bila njuna pot uspešna.

Anton Zornik je med drugimi obiskal tudi Windsor Heights v West Virginiji, kjer živi nekaj naših rojakov. Predstavil mu jih je Frank Kolenc. Tudi tu je bila njuna pot uspešna.

Anton Zornik je med drugimi obiskal tudi Windsor Heights v West Virginiji, kjer živi nekaj naših rojakov. Predstavil mu jih je Frank Kolenc. Tudi tu je bila njuna pot uspešna.

• KRITIČNA MNENJA, Poročila in razprave •

KOMENTARJI

Mussoliniju se v požaljanju Dalmacije silno mudi. Hrvate izgana v "neodvisno", mlaže v Italijo, v Dalmacijo pa naseljuje Italijane. V Rimu ugotavljajo, da je Dalmacija spet dobila svoj "star", zgodovinski italijanski značaj" in pada Italiji ne bo nikdar več iztrvana. Reče se lahko marsikaj. Res je, da je fašistična Italija v raznaročovanju Slovencev in Hrvatov silno agresivna. Tudi ako vojno izgubi, se nadeja, da ji zavezniki krajev, ki jih je vzel Jugoslaviji, ne bodo odrekli.

V Chicagu je od zadnje nedelje salunarjem prepovedano točiti pijačo ženskam, ako sede pri baru. Smejo jim postreči z njo le, ako sede pred mizi. To naredbo je močno podprt župan Kelly in smatra, da se bo s tem zmanjšala "nemoralnost". Svoje misijonsko delo je napeno pričel. Nrvnosti ne bo s tem nič koristil. Je pa verjetno, da bodo policijski organi dobili od krščev naredbe — namreč od salunarov, precej več podupnini.

Narodni Glasnik v Pittsburghu dokazuje, da uporniško gibanje v Jugoslaviji ne vodi general Mihajlović nogo "visoka komanda partizanske in dobrovoljske narodne vojske". Ali se je Mihajlović zameril komunistom? Saj so nekaj časa trdili, da se opira zgolj na Rusijo, ne pa na jugoslovansko zamejno vlado. Ako je "Narodni Glasnik" v pravem, je Mihajlović legendarna oseba, nekaj, kar je samo v tizku, ne pa v resnicu. Iz njegovih notic proti Mihajloviću bi bilo razvideti to, da se vrhovna komanda osvobodilne fronte opira le na Rusijo. General Draža Mihajlović se v nji nič ne udejstvuje. To poročilo je priobčil po vesteh iz Cagliarija. Nedvomno je nastal v vrhovnem poveljstvu osvobodilne fronte velik nesporazum. Ali pa morda v uredništvu Narodnega Glasnika situacijo narobe pozna.

V Moskvi bodre Jugoslovane s slovenskimi in hrvatsko-srbskimi govorji z radio postajo, ki so ji v ta namen dali ime radio-stanicu "Slobodna Jugoslavija". Pravijo, da jo imajo poslušalci v Jugoslaviji rajše kot vsako drugo radio postajo, iz katerih posiljajo zavezniki poročila in proglašene. Radio postaja "Slobodna Jugoslavija" je edina v zaveznih deželah, pri kateri jugoslovanska zamejna vlada nima odločujoče besede. Namreč pri oddajanjih programov.

Zahteve za "drugo fronto",

Slepni moški in slepe ženske izdelujejo po nekaterih tovarnah mnogo reči, ki jih potrebujejo vojski naše armade in mornarice. Angelo Castagna liva na stroj omela tako spremno in hitro kakor kak zelo izvrsen delavec, kakov kaže ta slika. Vid mu pri tem nadomestuje čut tipa na prstih.

vi pristaši so Sweeneyju očitali, da je v kongresu deloval proti Rooseveltovi politiki in rekli so mu celo, da je fašist in naci št. 1. Čudno, kajne, kako bi mogli slovenski prvaki, ki se bore za osvoboditev Slovenije, delovati za pristaša fašizma! In pa da slovenski listi prinašajo oglase zanj! A dogodilo se je že mnogo še bolj čudnih stvari. Sicer pa je napram svojim nasprotnikom tudi Sweeney precej radodaren s fašističnimi očitki. Nominacijo je dobil Feigham. Sweeney je dejal, da ga je porazila kombinacija časopisja, komunistov, nezvesti demokratov in pa nevednost volilcev. Kakor se vzame. Eden izmed kandidatov za gubernersko nominacijo je bil John McSweeney. Vsa demokratska mašina je agitirala proti njemu, razen Ameriške Domovine. Tako je McSweeney porazil vse druge demokratske tekmece in bo v jeseni demokratiski kandidat za gubernatorja. James Debevec se torej še vedno lahko postavi in poudarja svoj vpliv.

V Ljubljani izhaja "Slovenec" in "Jutro" tudi od kar so jo vzel Italijani. Oba sta urejavana po navodilih fašistične oblasti. Čudno pa je, čemu ju JIC nikoli ne citira, dočim je radodaren s ponatiskanjem notic iz srbskih in hrvatskih kviziljskih listov. Čemu bi ju tajil! Med vsakim narodom se dobre ljudje, ki so na prodaj in pripravljeni služiti komurkoli, ki ima oblast.

Anton Jankovich se v tej številki pritožuje nad dopisom Franka Barbiča. Smatral je, da leta namigavanja v njemu nanj in je užaljen. Jankovich je bil za ta list zelo dober agitator in tako uspešen je bil pri razpečevanju koledarja in tudi Majskega glasa. Če o kom, se lahko o Jankovichu reče, da je "dramil zaspance"! Nadejam se, da bo s tem delom nadaljeval, neoziraje se na "spikanje".

Mohandas K. Gandhi je ne davno izjavil, da je vzlil svoji

napovedi nenasilne nepokorči- druge demokratične dežele kli- cali v akcijo za ubranitev sveta pred vojno in fašizmom. Tori- cni predstavniki so nihcesar naučila, pa tudi sovraštva do Rusije ne more pozabiti.

Ameriški volilci so se v letosnjih primarnih volitvah marsikje zelo slabo izkazali. Na primer v kongresnem distriktu v New Yorku, v katerem je kan-didiral za ponovno nominiranje v poslansko zbornico sedanji kongresnik Hamilton Fish.

Pred izbruhom vojne je bil v Nemčiji gost Hitlerjeve vlade, ki mu je dala za potovanje na Švedsko svoje letalo in spremstvo in se mu zahvaljevala za njegovo delo v prid mirnih odnosov med Zed. državah in tretjim rajhom. Fish je bil do 7. decembra eden najglasnejših izolacionistov v zvezni zbornici in neizprosen nasprotnik Rooseveltove vnanje politike. In vzhod tem dejstvom so ga republikanski volilci znova nominirali. Wendell L. Willkie je agitiral proti njemu, in dokazoval, da ako on zmaga, bo to ob enem Hitlerjevu zmaga, pa nič pomagalo. V Berlinu smatralo Fishovo zmago za nezaupnico Rooseveltu.

Dobrih dopisov manjka

Willard, Wis.—Hvala upravi-ništvu za opozorilo, da mi je naročnina potekla. Zaeno s tem dopisom sem poslat obnovitev za celo leto.

Dolžnost vsakega socialista je, da bi bil naročnik Proletarca in drugih naprednih listov.

Poleg na ta list sem bil na-ročnik Prosvete 24 let. Se mi je zelo dopadla in dobil sem veliko izobrazbe iz nje. Zamerili pa so se mi dopisi in članki zo-pri vladu Sovjetske Unije. Zdi se mi, da kar je bilo drugih, nji pa so bili pa ali prisrti, ali pa ustavljeni.

Tudi Proletarci bi koristili, ako bi imel več dobrih dopisov. Brez njih ni noben list pri-volen.

Ko se je Rusija lotila Finske, da zavaruje svojo severno mejo in Leningrad, so jo tudi v nekaterih slovenskih listih napadali in pravili, kako so ruski vojaki v finski zimi bore s finsko ar-mado skorost bosi in silno revno oblečeni.

Kaj, če bi se Fincem takrat res posrečilo odbiti rusko inva-zijo? Kaj bi bilo v tem slučaju danes z zavezniški? In kaj se bo, se ne ve. Kako zelo so se kapitalisti takrat radovali ob poročilih, da Finska zmaguje!

Rusi se vojskujejo z Nemčijo že nad leto dni. Ne samo z Nemčijo, neko pod Hitlerjem. Če bi imela Sovjetska Unija opraviti samo z Nemčijo, bi jo že premagala.

Ker je vsa Evropa sedaj pod Hitlerjem, zato ima Rusija tako težko borbo in raditev gre zavezniškom marsikje slabo, ker je Nemčija še v premoči.

Mnogi v Angliji in tukaj pri-čakujejo revolucije v starem kraju proti Nemcem, pa bodo še dolgo čakali, ker revolucija se ne more dogoditi kar tako. Mar naj se ljudje bore lačni in z golimi rokami proti dobroručnim, sitim Nemcem? To bi bilo preveč pričakovati. Fa-shiste se bo premagal, ako se za borbo z njimi dobro pripravimo, drugače pa bodo oni nas.

Joe Ulesich.

Kako Barbič "drami" zaspance?

Cleveland, O. — V Proletar-ru z dne 5. avgusta piše Frank Barbič zaviljan in z namigava-nji pod naslovom "Barbič drami zaspance" stvari, ki le vzrujuvajo, ne pa dramijo.

Pravi, da ga je mrs. Teresa Vene že pred meseci opozorila na to, da še vedno dolguje za-ostalo naročnino na Proletarca in omenja, da kaj bi se on (Barbič) utikal v delovanje drugih, namreč v naloge zveznih agil-nih sodrugov, "kakor se radi sami razglasijo". Pa je končno le vzel tisto vsoto in jo od-poslal, ker list potrebuje denar, pravi v svojem dopisu.

Dalej namiguje, da so nekateri delavci za socializem samo takrat, ko upajo splezati navzgor pod označenjem "sodrug". Ce pa ne gre gor po njih želji ali če se jim nudi kaj boljšega za sedalo, potem pa takoj po-zabijo, čemu so hoteli vzpenja-če, da bi šli kviku.

Vsakdo, ki poza tukajšnje stvari, ve, proti komu in zoper koga piha omenjeni dopisnik.

Naj kot zastopnik Proletarca pojasnil, kaj je na stvari in čemu njegova namigavanja.

Pregledal sem ves imenik tukajšnjih naročnikov Proletarca dalec nazaj, toda naročnice z imenom Teresa Vene nisem niti nikjer najti. Namreč ne v novem, ne v starem imeniku.

Ker rojkinjo s tem imenom dobro poznam, sem jo obiskal in vprašal o tej stvari. Poka-zala mi je potrdilo upravnika Proletarca o prejemu zaostale vstopnici, toda od kdaj mislite, da je bila? Od leta 1931 in 1932. Ne vem, kdo je bil takrat za-stopnik (jaz menda ne), pa tu-di ali ko bil jaz, kdo naj dolži zastopnika, kdo kdo ne porav-

na ali ne obnovi naročnine? Vem, da sem jih veste pobi-rat za ta list in za Prosveto in skribel, da so bile poravnane. V krizi se je dogajalo, da marsi-čki naročnik ni mogel porav-nati naročnine. Pozneje, ko so bili delo, so pa vprašali, koliko dolgujejo in so plačali.

Vse priznanje tej pošteni ro-jakinji, da je poravnala svojo obveznost. Da bi le bili vsi takrat!

Ker se vprašujem je to: Če-mu je bilo treba radi te porav-nane stare obveznosti toliko besed? Čemu namigavati na "slabega zastopnika", češ, da se ne origa pobrati naročnine?

Čemu pa ni tega, pred ome-njenimi leti Barbič storil, ki ve-nomer piše, kako delaven je bil takrat. In čemu ni bilo, upravnitvo Proletarca samo tak-to dobro, da bi bilo pojasnilo k namigovanju Barbiča, kaj je na-stvari?

Ako je bilo zastopništvo lista vsa ta leta slabo, kakor se razume Nemečku proti Nemcem, pa bodo še dolgo čakali, ker revolucija se ne more dogoditi kar tako. Mar naj se ljudje bore lačni in z golimi rokami proti dobroručnim, sitim Nemcem? To bi bilo preveč pričakovati. Fa-shiste se bo premagal, ako se za borbo z njimi dobro pripravimo, drugače pa bodo oni nas.

Anton Jankovich.

NACIJSKI AGENTI V JUŽNI AMERIKI NA DELU BREZ ODMORA

(Nadaljevanje s 1. strani.)

vraži "komuniste", ker so v Mehiki in Španiji vrnili cerkve na bogastva nazaj ljudstvu, drži pa z naciji vzlic temu, da preganjajo katoliške duhovnike, in češno le vzel tisto vsoto in jo od-poslal, ker list potrebuje denar, pravi v svojem dopisu.

Dalej namiguje, da so nekateri delavci za socializem samo takrat, ko upajo splezati navzgor pod označenjem "sodrug". Ce pa ne gre gor po njih želji ali če se jim nudi kaj boljšega za sedalo, potem pa takoj po-zabijo, čemu so hoteli vzpenja-če, da bi šli kviku.

Nekateri ameriški žurnalisti in književniki, ki proučavajo razmere v latinskih deželah, priporočajo, da bi naj katoliška cerkev v Zed. državah skušala dobiti tam vpliv in pomagala nadomestiti Francoske duhovnike saj na nekaterih važnih mestih s takimi, ki Zed. državam niso sovražni.

Slično priporoča za Brazilijo, kjer je portugalsčina uradni jezik.

Težko, da bi to izdatno po-magalo. Zakrnjene mržnje proti "severnemu molahu" bo-do v latinski Ameriki pojemale stopnjena z dviganjem izobra-zbe ondotnega ljudstva, z do-zorevanjem kmečkega prebi-valstva in Indijancev za demokracio in z izboljševanjem življenskih razmer. K vsemu temu Zed. države lahko veliko pomagajo, toda ne s takimi za-stopniki, ki bi mislili na svojih misijah po Južni Ameriki le na takozvane "ameriške interese" pač pa na splošne ljudske ko-risti.

Prva slovenska pralnica se priporoča rojakom v Chicagu, Cicero in Berwynu.

Parkview Laundry Co.

FRANK GRILL in JOSEPH KOZDRIN, lastnika

Fina posrežba — Cene zmerne — Delo jamčeno

Telefoni: CANAL 7172-7173

1727-1731 W. 21st Street

CHICAGO, ILL.

ZA LICNE TISKOVINE
VSEH VRST PO ZMERNIH CENAH
SE VEDNO OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO

Adria Printing Co.

1838 N. HALSTED STREET, CHICAGO, ILL.

Tel. MOHAWK 4707

PROLETAREC SE TISKA PRI NAS

TEMPO 2000

Vse se je izpremenilo. Ljudje so živeli v letu 2000. drugač kakor se nekaj desetletij prej. Prirodo so si podvrgli in nobene stvari ni bilo več, ki bi se jim zdelo nemogoča. Po zraku so brneče orjaška letala, rakete in električni zračni avtomobili. Vse se je zmehaniziralo. Človek si je ustvaril popolnega "robotja", bitje iz jekla, ki se je pokorilo njegovemu slednemu želji. Nihče ni bil več služen. Venčan so vsi ljudje delali. Toda delali so za javno blagajno. Osnovni interesi so izginili, ker se je vsak človek z malenkostnim trudom pridobil toliko, kolikor je potreboval za udeobno življenje.

Zanimivo je, kako je živila v tem letu družina povprečne človeka. Ni bila bogata, pa tudi ne siromašna. Srečna je bila, kakor vse druge, ali pa vsaj tako, kakor večina drugih.

Pred nekaj minutami je zbulila gospoda Petra Komarja budilna centrala s pomočjo brezičnega aparata za bujejanje.

Ta aparat je bila blazina, ki je bila v brezični zvezi s centralo. Vsako jutro je spustila centrala vanjo rahle električne tresljaje, ki so gnali na smeh in prepodili tako imenovanu slabo voljo ljudi, ki se prebujujo. Ko je najoč dobiti toliko denarja? Saj ga ne delam!"

"Najlepša hvala, dragi! Zdaj se mi mudi po svetu, da je prej ne prodaja!"

Nenadoma pa se je v sobi zmrtilo in gospod Peter je pogledal skozi okno. Opazil je okroglo balonsko gondolo svojega sina Pavetka.

"Očka, ali smem s Slavkom odleteti na izprehod?"

"Smrkavec, ali si se že okopal v ogljikovi kislini? Kaj pa vrtaš po nosu? Rajši si ga obriši. Najprej moraš vendar učitjeti brzjaviti rešitve naloga."

"Vse sem že napravil, očka!"

"Čakaj, še nekaj! Nikar ne letaj spet po stratosferi. Sit sem že plačevanja kazni zračni policiji! In... naša gospodinjina mi je rekla, da te bo z elektriko natepla, če ji bo še kdaj kraljal jabolka..."

Gospod Peter je med tem zlezel s postelje in sedel najprej v aparatu za umivanje, potem pa na stol za brišanje. Med umivanjem je poslušal dnevna poročila v zvočniku. Potem je stopil v aparat, ki mu je kemično osnažil in zlikal obliko. Bila je po zadnjem modi, brez gumbov in tako izdelana, da je bila na zunaj zimska, na znotraj pa poletna. V enem žepu je imel pripravo za štetje denarja, pod rjavo v gumbici suknjiča pa majhno radio-postajo za pogovaranje.

Prav tedaj, ko se je gospod Peter oblačil, je začutil pod rozo na suknjiču močan, prijeten vonj. To je bil skriveni znak njegovega prijatelja Janka (po anglešku Johna) iz New Yorka.

Halo, ali si ti tam, John? Kaj je novega?"

"Peter, pridi takoj k meni. V 798. ulici sem. Pred mano gresta dve baletki. Dražestni sta. Šrčani kakor dva sladkorčka!"

"Takojo pride! Čez dvajset minut se vrne moja žena z Londona. Dotolej bom pa se doma!"

Cež pet sekund je bil gospod Peter že v najbližnjem brzjavnem uradu za ljudi.

"Prosim, da me odbrzojavit v New York. Koliko je treba plačati?"

Sprevodnik je vzel Petru mero, ker je bilo treba plačati pristojbino po velikosti potnika.

"Metre sedemdeset, dva pari za vsak centimeter; to je tri dinarje štirideset. Trikratna prisotnost za eksprezni prenos pa deset dinarjev in dvajset par."

"Vraga! Zaradi vašega računanja sem zamudil celo mimo!"

Poslednjih besed sprevodnik ni več čul, ker je bil zgornji del Komarjevega telesa že v New Yorku. Ko je prišel v 798. ulico, ga je prijatelj že čakal. Bil pa je zelo slabe volje.

"Preden se priziblješ, se svet lahko že desetkrat podre. Pred štirimi sekundami sta prišla dva mlada študenta in baletki odvedla... Zdaj pa imaš, počasne!"

Ker s pustolovščino ni bilo nič, sta krenila v restavrant in Dva glavna namena sta dala

naročila dve steklenici whiskyja brez sode. Ko sta vse popila in se pogovorila, se je gospod Komar vrnil spet brzjavno domov.

Tam pa je bilo vse narobe. Pavelček ni hotel jesti, ker se je najedel potic pri starri materi. Stara mati se je zdralila v nekem sanatoriju v stratosferi. Za kazeno ga mama ni pustila

na izlet na morsko dno, kjer je hotel gledati lepe ribe in druge morske prebivalce.

Pri kiosku se je gospod Peter sprl z ženo, ker je v Londonu zapravila preveč denarja. Potem pa je pojedel žlico sode-bikarbone in legel, da se odpoteče.

(Iz Domačega prijatelja.)

Rdeči križ - žarnica v temi

Vojna je razveljavila vse pogodbe med državami, ki so si v konfliktu. Le malo je izjem v tem pogledu. Ena izmed njih je Genevska pogodba, pod katero delujejo društva Rdečega križa.

Rdeči križ je eden izmed najvišjih idealov človečanstva. Kjerkoli nastane potreba, kjerkoli se je zgodila nezgoda, kjerkoli ponesrečenci dvigajo svoj glas, se Rdeči križ odziva s pogumom in udanostjo. Sredi velike tragedije vojne sije njegov simbol nad zatemnjem svetom, sploštan enako od prijatelja in sovražnika. Bolniki in ranjeni poznavajo njegovo pomoč, lačni in goli ljudje poznavajo njegovo oskrbo. Kako pa nujno padalo že zelo obledelo in da razen tega tudi ni več mordemo."

"Pepca, prosim te, ne bodi tako lahkomiseln! Za Ljubljano je dobro tudi staro padalo. Za vsako mesto vendar ne potrebuješ drugačnega! Kje pa naj dobiti toliko denarja? Saj ga ne delam!"

"Najlepša hvala, dragi! Zdaj se mi mudi po svetu, da je prej ne prodaja!"

Nenadoma pa se je v sobi zmrtilo in gospod Peter je pogledal skozi okno. Opazil je okroglo balonsko gondolo svojega sina Pavetka.

"Očka, ali smem s Slavkom odleteti na izprehod?"

"Smrkavec, ali si se že okopal v ogljikovi kislini? Kaj pa vrtaš po nosu? Rajši si ga obriši. Najprej moraš vendar učitjeti brzjaviti rešitve naloga."

"Vse sem že napravil, očka!"

"Čakaj, še nekaj! Nikar ne letaj spet po stratosferi. Sit sem že plačevanja kazni zračni policiji! In... naša gospodinjina mi je rekla, da te bo z elektriko natepla, če ji bo še kdaj kraljal jabolka..."

Gospod Peter je med tem zlezel s postelje in sedel najprej v aparatu za umivanje, potem pa na stol za brišanje. Med umivanjem je poslušal dnevna poročila v zvočniku. Potem je stopil v aparat, ki mu je kemično osnažil in zlikal obliko. Bila je po zadnjem modi, brez gumbov in tako izdelana, da je bila na zunaj zimska, na znotraj pa poletna. V enem žepu je imel pripravo za štetje denarja, pod rjavo v gumbici suknjiča pa majhno radio-postajo za pogovaranje.

Pod gornjim naslovom prinaša list "France" sledi:

Situacija na Hrvaskem in v Dalmaciji postaja vedno težja. Ze v začetku so bili Italijani internirali vse one osebe, ki so jih smatrali sumljivimi.

Na Kranjskem in v oblasti Istre in Dalmacije so Lahi obokili dne 6. jun. slednje vasi:

Sveti Matej, Mladenci, Blažiči, Juraši, Širole, Brnjaši, Sroki, Marcelje, Glavica, Saršoni. Polovili so 37 moških, ustrelili dva in razrušili vse hiše v teh vseh. V Bistrici so bili ubiti trije laški oficirje — v znak mačevanja so Lahi uničili šest vasi, ustrelili 80 Jugoslovanov in deportirali vse prebivalstvo.

Bistrica leži v enem delu Istre, ki je bil leta 1918 proti volji tamošnjega prebivalstva prisoten Italiji.

Meseca septembra 1939 je odbor, kakor v prejšnjih vojnah, začel oživljati centralno agencijo za izmenjavo informacij o vojnih ujetnikih. Danes ta agencija, ki ima svoj glavnin stan v Genovi, vzdržuje več kot 20 podružnic v raznih švicarskih kantonih. Ima stotine uslužencev, tisoče prostovoljnih delavcev, prejema na deset tisoč pisem in paketov vsak dan in ima milijone imen vojnih ujetnikov v svojih seznamih.

Dostavljanje paketov, ki vsebujejo hrano, oblačila, knjige in druge stvari za ujetnike širok sveta, je orjaška nalog. V to svrhu je bilo treba ustanoviti veliko transportno organizacijo. Tovorne ladje Rdečega križa plovejo med Lizbono in sredozemskimi lukami. Več kot 20 podružnic v raznih švicarskih kantonih. Ima stotine uslužencev, tisoče prostovoljnih delavcev, prejema na deset tisoč pisem in paketov vsak dan in ima milijone imen vojnih ujetnikov v svojih seznamih.

Dostavljanje paketov, ki vsebujejo hrano, oblačila, knjige in druge stvari za ujetnike širok sveta, je orjaška nalog. V to svrhu je bilo treba ustanoviti veliko transportno organizacijo. Tovorne ladje Rdečega križa plovejo med Lizbono in sredozemskimi lukami. Več kot 20 podružnic v raznih švicarskih kantonih. Ima stotine uslužencev, tisoče prostovoljnih delavcev, prejema na deset tisoč pisem in paketov vsak dan in ima milijone imen vojnih ujetnikov v svojih seznamih.

Prav tedaj, ko se je gospod Peter oblačil, je začutil pod rozo na suknjiču močan, prijeten vonj. To je bil skriveni znak njegovega prijatelja Janka (po anglešku Johna) iz New Yorka.

Halo, ali si ti tam, John? Kaj je novega?"

"Peter, pridi takoj k meni. V 798. ulici sem. Pred mano gresta dve baletki. Dražestni sta. Šrčani kakor dva sladkorčka!"

"Takojo pride! Čez dvajset minut se vrne moja žena z Londona. Dotolej bom pa se doma!"

Cež pet sekund je bil gospod Peter že v najbližnjem brzjavnem uradu za ljudi.

"Prosim, da me odbrzojavit v New York. Koliko je treba plačati?"

Sprevodnik je vzel Petru mero, ker je bilo treba plačati pristojbino po velikosti potnika.

"Metre sedemdeset, dva pari za vsak centimeter; to je tri dinarje štirideset. Trikratna prisotnost za eksprezni prenos pa deset dinarjev in dvajset par."

"Vraga! Zaradi vašega računanja sem zamudil celo mimo!"

Prednjih besed sprevodnik ni več čul, ker je bil zgornji del Komarjevega telesa že v New Yorku. Ko je prišel v 798. ulico, ga je prijatelj že čakal. Bil pa je zelo slabe volje.

"Preden se priziblješ, se svet lahko že desetkrat podre. Pred štirimi sekundami sta prišla dva mlada študenta in baletki odvedla... Zdaj pa imaš, počasne!"

Ker s pustolovščino ni bilo nič, sta krenila v restavrant in Dva glavna namena sta dala

naročila dve steklenici whiskyja brez sode. Ko sta vse popila in se pogovorila, se je gospod Komar vrnil spet brzjavno domov.

Tam pa je bilo vse narobe. Pavelček ni hotel jesti, ker se je najedel potic pri starri materi. Stara mati se je zdralila v nekem sanatoriju v stratosferi. Za kazeno ga mama ni pustila

na izlet na morsko dno, kjer je hotel gledati lepe ribe in druge morske prebivalce.

(Iz Domačega prijatelja.)

PROSVETNA MATICA

Jugoslovanske socialistične zveze

Chicago, Illinois

ODBOR:

John Berlitz, Frank Cesen, Ivan Jontez, Ebin Kristan, Ivan Malek
Joseph Owen, John Rak, Charles Pogorelec, tajnik

Krožek it. 2, Cleveland, O. — Tajnik George Vucelic, 427 West 43rd St., Shady-side, O.

St. 262, Farrell, Pa. — Tajnik Frank Stambal, 1084 Sherman Avenue, Sharon, Pa.

St. 267, Kemmerer, Wyo. — Tajnik Anton Tratnik, Box 161, Diamondville, Wyo.

St. 268, Elly, Minn. — Tajnik Jacob Kunstler, Box 523.

St. 275, Maynard, O. — Tajnik John Zdolsek, Box 292.

St. 287, Burgettstown, Pa. — Tajnik Frank Laurich, 10 Linn Ave.

St. 295, Bridgeville, Pa. — Tajnik Frances Oblak, 921 McLaughlin Rd.

St. 299, Wanlessburg, Colo. — Tajnik George Stiglich, 622 Main St.

St. 300, Braddock, Pa. — Tajnik Anton Rozanc, 1446 Grandview Ave.

St. 312, Cleveland, O. — Tajnik John Strancar, 716 E. 159th St.

St. 314, Waukegan, Ill. — Tajnik Frank Bruce, 1141 Victoria St., No. Chicago.

St. 317, Export, Pa. — Tajnik Jacob Bele, Box 624.

St. 318, Bagnaley, Pa. — Tajnik Theresa Arch, Box 46, Youngtown, Pa.

St. 321, Warren, O. — Tajnik Joseph Joseph, 1015A Avenue L.

St. 33, Bridgeport, Ohio. — Tajnik Joseph Snay, RFD 1, Box 7.

St. 47, Springfield, Ill. — Tajnik Joseph Ovesa, 1841 So. 15th St.

St. 49, Collinwood, O. — Tajnik Ivan Jontez, 6411 St. Clair Ave.

St. 114, Detroit, Mich. — Tajnik Math Klarich, 12628 Whitecomb.

St. 118, Strabane, Pa. — Tajnik Louis Bartol, Box 275.

St. 175, Moon Run, Pa. — Tajnik Jennie Jersla, RFD 5, Box 443.

St. 222, Girard, O. — Tajnik John Bogatay, 143 Smithsonian St.

KLUB J. S. Z.

St. 1, Chicago, Ill. — Tajnik Chas. Pogorelec, 2301 S. Lawndale Ave.

St. 3, Oglesby, Ill. — Tajnik Anton Udovich, RFD 1, La Salle, Ill.

St. 11, Bridgeport, O. — Tajnik Joseph Snay, RFD 1, Box 7.

St. 47, Springfield, Ill. — Tajnik Joseph Ovesa, 1841 So.

WHAT IS FREEDOM?

Axis nations "promise a world in which the conquered peoples will live out their lives in the service of their masters."

The United Nations "plan a world in which men stand straight and walk free, free not of all human trouble, but free of despotic power, free to develop as individuals, free to conduct and shape their affairs."

So declares a recently-issued government pamphlet titled "The Four Freedoms."

Certainly, we want none of the Axis way of life. Certainly, we desire the freedom to speak our thoughts, to worship according to our understanding, to obtain creature necessities, to be independent of political tyrants.

Certainly, too, we want all the freedoms which we are assured the United Nations are planning.

However, we are awaiting a sign that will encourage us to hope that the high objectives now being extolled by our present political leaders will be, indeed, what the war's triumphant end will bring to the American people.

A man is not free unless he lives in the environment of freedom. He is not free unless he possesses as an unassailable right that basic freedom—the freedom to work without the let or hindrance of any man, to enjoy the full fruits of his industry without paying tribute to another.

What, indeed, is freedom? It cannot be that freedom is the absence of responsibility to one's fellow man. A jobless man who is denied the right to work is not free; he is ostracized; he is more like a lost dog than a man who "stands straight and walk free."

We increase and dignify our freedom, not by being independent, but by belonging. A musician is free to express his finest talents only when he is a part of an orchestra. The individual gains in stature and nobility when he gives himself to a cause that is worth while.

We Socialists have always refused to accept "freedom" as the definition of a condition under which most people must work for the profit of a few people. It is not "freedom" when the means of life are owned by a small group and when the many must accept the terms of the few to be permitted to use the tools that make life possible.

It may be that absolute freedom, like perfection, never can be achieved; that the utmost we can expect is to advance from freedom to freedom, casting off old freedom and putting on new and better ones.

If that be the way of human progress, then we are certain that the next upward step cannot be taken until mankind adopts a system of social economic ownership that will fit with the fact of social production and world-wide inter-dependence.

We will never advance to a higher freedom so long as the means of life are privately owned; nor so long as one man can deny another an honorable place in the scheme of things.

If, when our political leaders speak of freedom, they mean a socialized economy and the outlawing of human exploitation in all its forms, then they mean freedom. Otherwise social controls can mean only that most of us will be regimented in the service of a master class. —Reading Labor Advocate.

Russia's New Admirers

If the war were not so serious a matter, one could certainly get a laugh out of the American newspapers which ordinarily see only a red hue in Russia but are now assuring their readers that our heroic Allies, after withstanding "a pressure terrible to contemplate," will continue to withstand it without the opening of a second front this year. One such newspaper, published approximately 83½ miles west of Providence, R. I., devoted an entire column recently to "Russian courage" and stamina without once referring to Reds or Communists. It gave Hitler no comfort unless, perchance, he believed the statement that Marshall Budenny is commanding on the central front, where Gen. Zhukov is doing quite well thank you. (Budenny was relieved of command in the south a year ago.)

However, we have been hearing of Russia's strong position from other sources—to wit, the Berlin radio. Is it not strange that Herr Goebbels and the Nazi high command are so modest about German advances in the Caucasus and along the Don? No prediction of Red Army collapse, nothing whatever to alarm Russia's allies. That is the new Nazi "line." America and Britain must be lulled to sleep, lest they go to Russia's aid this year, when help is so desperately needed, instead of next year, when it may be too late.

We always thought that the American "Commies" won the world's about-face championship when they followed Stalin to Berlin and back. They are left in the shade, however, by the American editors who agreed with Goebbels last year that Russia was beaten and agree with his inference now that Russia is unbeatable, both ideas leading to the same conclusion: that we should not help Russia—the one conclusion which, if adhered to, might put us under the heel of Hitler.—The Chicago Sun.

Why Business Lags on Wall Street

Wall Street complains that there is a lack of "public interest" in the activities of the Stock Exchange. The "lamb" refuse to come into be "sheared."

Perhaps an explanation may be found in the lengthy report made public recently by Uncle Sam's Securities and Exchange Commission. It ordered suspension of trading in Class A stock of the Associated Gas & Electric Company on the ground that the paper is worthless.

For years, according to the S.E.C., the accounting firm of Haskin & Sells made obviously false reports of the financial condition of this huge holding company. On the strength of these reports, Howard C. Hopson and his associates poured \$169,000,000 of "water" into their securities and then unloaded on the public.

Hopson will be recalled as the rascal who launched a nation-wide "blitzkrieg" against the holding company legislation when it was pending in Congress. He spent \$1,000,000 of his stockholders' money on that venture, but fortunately he was exposed by a Senate committee.

Eventually Hopson was sent to the penitentiary and stripped of most of his ill-gotten gains, but, of course, the stockholders, most of them "little fellows," were never reimbursed.

Similar skulduggery was uncovered in many other instances and naturally investors came to the conclusion that they should not invest their savings with such unscrupulous manipulators.

So they are staying out of Wall Street and in doing so they are playing good sense. Instead of playing a game where the cards may be marked, they are helping Uncle Sam finance the war by investing in government securities.—Labor, Washington, D. C.

He Couldn't Bamboozle The Farmer This Time

TOPEKA, Kans. — Someone has said Senator Clyde M. Reed of this state is the "wildest member" of the U. S. Senate. However that may be, the Senator's cocksureness certainly received a frightful jolt in the primary which took place on August 4, this year.

Reed has two years more to serve in the Senate, but his hostility to union labor is so intense that he announced for the Republican gubernatorial nomination with just one plank in his platform—"we must curb the unions."

He taught that would go over big gogues imagine.

with the farmers, but it didn't. Reed, despite the prestige of his high office, polled only about one vote in four.

Of course, he didn't resign from the Senate. He wasn't willing to take that much of a chance.

By way of contrast, Senator Arthur Capper, who always carries the endorsement of the Standard Railroad Labor Organizations, and is proud of it, swept the Republican primary for a fifth term in the Senate. Former Senator George McGill will be his Democratic opponent. He, too, has a good labor record.

The moral of this state seems to be that farmers can't be bamboozled as easily as some anti-labor demagogues imagine.

THE MARCH OF LABOR

NEW ORGANIZATION OF COMPANY UNIONS OPPOSE ALF, CIO

CHICAGO (FP).—The company unions which have been legally clever enough to escape the NLRB are forming a national federation to be formally organized at a convention here Oct. 2, 3 and 4. The chief purpose will be to fight the AFL, CIO and other legitimate organizations.

Claims of more than a million members were made at a preliminary conference July 26 at which a dozen socalled independent unions were represented, according to Donald F. Cameron of Milwaukee, who acted as temporary secretary and who said he represented the Associated Unions of America.

Cameron made it clear that the federation's chief aim will not be the welfare of its members but to spread disruption among U. S. workers when he said: "Organization of the new federation was decided by representatives of more than a million men and women disgusted with both the AFL and CIO."

The federation convention will follow first convention of the newly organized national association of public utility company unions—the United Utility Workers' Union—in Chicago Oct. 1. The UUWU was not included by Cameron but the proximity of time and place indicated it would line up with the others.

PROTESTANT LEADERS ON WAR

Feeling that American churches had not expressed their support of the war efforts of the United Nations with sufficient vigor, 93 outstanding Protestant leaders on August 13 joined in a statement calling for the defeat of the Axis as a world system in which "brute force is the only arbiter and the annihilation of justice and good will its first objective."

The signers declared they could not remain silent because at stake is the Christian concept of man's destiny and the opportunity for years to come to work toward its fulfillment. Also at issue, they said, were ethical problems toward which no Christian could remain indifferent.

"Our declaration is that of individual Christians," the statement read, "but we believe we express the mind and conscience of an overwhelming majority, not only of American Christians but also of that larger community of Christians which transcends national lines and, even in nations at war, remains unbroken."

"We desire peace. But submission to the arrogant pretensions of a 'master race', to the enslavement of nations, to the destruction of civil liberties, to the regimentation of conscience and to the suppression of the free Christian witness lead, not to peace, but to paganism, to hatred and to war. Victory for the Axis powers would bring moral and spiritual disaster for their own people no less than for those of the conquered nations."

While renouncing hatred and vengeance for the peoples of the Axis nations, the Protestant leaders emphasized that they sought the destruction of totalitarian forces and "as Christians wholeheartedly assume our share of the price which must be paid in effort, sacrifice and suffering to save mankind."

Profanity in Government Offices Condemned

The swearing must have been bad. Mrs. Christine Hawthorne felt that the use of profanity by her fellow-workers in the Board of Economic Warfare was so bad that she wore a sign proclaiming "Christ Came to Save Sinners." The "swearing and cussing" which goes on in government offices, she said, is "terrible." Mrs. Hawthorne was told to take time off until she could desist from wearing the sign, it distracted other workers.

People Await Zero Hour

In the same way he raided the mountainous country between Cetinje and Mostar, thereby greatly aiding the dissatisfied Montenegrins. Before 1918, Crna gora or Montenegro was an independent kingdom. In that year it became a part of Yugoslavia. It deserves its name, which means "Black Mountains." The black basalt rocks tower menacingly above the blue sea of the Adriatic. I counted 25 hairpin turns from Kotor (Cattaro), the Dalmatian coastal city, to Cetinje, and through these dangerous turns one proceeds into the country of the Black Mountains.

Through these dangerous roads the guerrillas of Mihailovitch swooped down on Kotor and destroyed harbor installations, as well as the road leading from Cetinje to Kotor.

King Peter, taking notice of Gen. Mihailovitch's successes, recently named him chief of staff in the field, in addition to his post as minister of war in the Yugoslav cabinet. The king has also transferred the seat of the high command of the Yugoslav army from Cairo to Yugoslavia. (Mihailovitch was advised of his selection by radio.) The announcement pointed out that "this appointment is a sign that zero hour is approaching and that the high command is preparing the people of Yugoslavia to rise against the enemy."

These intrenching shovels are used by the Marines around camp, digging trenches, setting up barbed wire entanglements and in many other ways. Your purchase of War Bonds and Stamps every pay day can readily equip our forces with these necessary implements for warfare.

Invest at least ten percent of your income every pay day. Buy War Bonds and Stamps from your bank, your postoffice and at retail stores.

U. S. Treasury Department

ARGUMENTS OF APPEASEMENT

The demand for a Second Front is sweeping America. Led by organized labor, the people of this country, just as in England, are rising in support of their government to demand that offensive strategy for victory replace the defensive strategy of defeat. President Roosevelt has the overwhelming support of the people in his agreement with Great Britain and the Soviet Union for a three-nation simultaneous attack against the Fascist Axis in 1942.

But it is late—terribly late. June, July and already part of August have passed since the agreement was made. Hitler is still free to concentrate all his force on one front, and he is still winning tremendous victories.

The President has pledged a Second Front, the people are behind him. Why then is it so dangerously delayed?

Do not underestimate the power of the appeasers. Consider their grip on great portions of the press. Great wealth, high position, too often fight on their side.

In an undertaking as serious and costly as the Western Front, must be, our government deserves and must have not only majority support and encouragement, but full, united, determined backing by every patriotic American.

The appeasers constantly shift their ground and their arguments, to serve best their purposes of division, indecision and delay in the attack upon the Fascists.

They used to say:

"We don't want a Second Front. Anyway, it is impossible."

Those arguments have been blasted away. The people today know that they must have a Second Front, and the highest military authorities in the country, Generals Somervell and Marshall, have declared it is possible.

The pro-fascists are on new grounds now. We must keep chopping down their new arguments as they squirm and retreat from position to position. Their new arguments are less bold, but not less damaging to the united support that the President needs.

They say:

"We want a Second Front. Everyone does. But we're not military experts. Leave it to the generals."

One does not have to be a military expert to know that three countries fighting at once have a better, quicker chance for victory than by waiting to be knocked off one at a time. We don't try to tell the generals exactly where to step ashore, or what weapons to use, or how to deploy their men. We say, "Get in there and fight, with everything you've got." It doesn't take an expert to know that is how all wars are won.

They say:

"The President wants a Second Front. If we start yelling for one, it will be an insult to the President."

It is a strange way to insult a man, to agree with him and back him up 100 per cent. If the President thought the people's demand for a Second Front were an insult, would the Administration's chief spokesman on foreign affairs, Sen. Pepper, have been the main speaker at CIO Second Front rallies in New York and Washington within the past two weeks? Sen. Pepper said, "Nothing we can do is so dangerous as to do nothing."

They say:

"This talk about a Second Front is just to help Russia."

When a man tells you that, find out, if you can, where he got it from, for that argument comes direct from Naziland.

That man is saying to you, "I hate my country's ally so much I don't want to hit my country's enemy."

From there it is only a short step to think, "I hope my country's enemy defeats my country's ally."

And from there a still shorter step to this, the very center and core of all appeasement:

Labor, which supports a Second Front for victory for America, must face and overcome every new argument of defeat in the fight to unite the people behind the strategy of Victory.—UE News.

WHAT THEY SAY?

Cordell Hull, Secretary of State:

"Liberty is more than a matter of political rights, indispensable as those rights are. In our own country, we

have learned from bitter experience that to be truly free, men must have, as well, economic freedom and eco-

nomic security—the assurance for all

of an opportunity to work as

free men in the company of free

men; to obtain through work the ma-

terial and spiritual means of life;

to advance through the exercise of abil-

ity, initiative and enterprise; to make

provision against the hazards of hu-

man existence. We know that this is

true of mankind everywhere. We

know that in all countries there has

been—and there will be increasingly

in the future—demand for a forward

movement of social justice. Each of

us be resolved that, once the war is

won, this demand shall be met as

speedily and as fully as possible.

All these advances—in political

freedom, in economic betterment, in

social justice, in spiritual values—

can be achieved by each nation prim-

arily through its own work and ef-

fort, mainly through its own wis-

domes and actions. They can be

made only where there is acceptance